

Sånger för alla nya

OM BOKEN

Sång och lek är språk utan gränser. Oavsett om man är ny i landet eller ny på jorden behöver man orden. *Sånger för alla nya* innehåller våra vanligaste sånger och ramsor och ett par nya texter. Boken vänder sig till alla nya – både små barn och nyblivna föräldrar som vill lära sig det svenska språket. Sånger, bilder och rörelser förstärker ordförståelsen och underlättar språkinläringen.

OM ARBETSMATERIALET

“Ny på jorden, ny med orden” är ett arbetsmaterial till boken *Sånger för alla nya*. Materialet riktar sig till den som vill leda föräldragrupper där man sjunger, leker och pratar tillsammans och till de deltagare som vill arbeta vidare med svenska språket. Här finns tips på samtal kring 12 teman som knyter an till sångerna i boken. Arbetsmaterialet har tagits fram i samarbete med Svenska kyrkan i Växjö stift.

OM FÖRFATTAREN, ILLUSTRATÖREN OCH INSPIRATÖREN

Helena Isaksson Bäck är filmare, skribent och projektutvecklare. Hon har gjort den här boken för att alla nyblivna föräldrar ska kunna träffas och umgås kring sång och lek. **Catharina Nygård** är illustratör som arbetat med otaliga barnböcker och tidskrifter. **Linda Ståhlgren** uppmärksammade genom sitt arbete inom Svenska kyrkan att nyanlända föräldrar med små barn behövde tid och möjlighet att lära sig svenska språket under föräldraledigheten. Hon har provat ut och granskat texter och material.

ATT ARBETA MED SÅNGBOKEN I EN FÖRÄLDRAGRUPP

Tanken bakom upplägget i sångboken är att börja med det enklaste: inte så många ord och de allra vanligaste fraserna. Boken har en svensk vardagsdramaturgi: Hej, vad heter du, vem är du, vad är det för väder, hur mår du, ska vi fika, ska vi leka ... Därefter vågar vi oss på funderingar kring barnsyn och barnsäkerhet och sådant som berör alla som har bebisar.

Det kan vara bra att börja med att gå igenom sångernas ord och rörelser så att alla förstår. Det behöver inte vara så petigt med alla ord. Viktigast är att det blir prat och skratt och att även de som inte kan språket vågar fråga och testa hur orden låter i munnen.

Namnsången är alltid en bra start så att alla blir sedda. Välj sedan favoritsånger och jobba utifrån humör och känsla. I början räcker det förmodligen med att gå igenom några sånger och ett tema och ha en liten fikastund.

Arbeta också gärna med sånger på deltagarnas språk. Det är roligt att lära sig sjunga på ett främmande språk och man sträcker genast ut en hand genom att lära av varandra.

TIPS FÖR DEN SOM LEDER SÅNGSTUNDEN

Använd kroppen!

Till dig som leder en grupp eller vill lära någon svenska: Använd hela kroppen! Visa och peka och titta på bilder tillsammans. Använd så få ord som möjligt och tala långsamt. Tecken förstärker orden och gör dem lättare att minnas!

Arbeta långsamt!

Ett par timmar kan vara lagom för en träff. Det räcker ofta att gå igenom ett par sånger och det är bra att sjunga dem några gånger.

Fika och tema

Att hinna fika är viktigt. Under fikatiden kan man gärna prata kring ett utvalt tema. Välj gärna en sång som utgångspunkt. Till varje uppslag finns tips om vad ni kan prata om i gruppen. Man kan göra samtalskort, prata i mindre grupper eller föra diskussionen i hela gruppen.

För den flitiga!

För de deltagare som vill arbeta vidare med språket kring varje sång, finns det ordlistor att jobba med. Att jobba igenom varje text i boken på egen hand kan också vara bra för den som är ny med språket. Ordlistorna finns samlade under länken **För deltagaren** och kan skrivas ut. Tipsa gärna deltagarna om detta.

Tillsammans blir det roligare!

Vi har tänkt att de teman man arbetar med ska kunna intressera alla föräldralediga – oavsett om man kan språket eller inte. Barn och tankar kring föräldraskap förenar.

TEMA 1: Ny på jorden, ny med orden

Sidan 6–7 Välkommen!

Sång: *Namnsång*

Inledning

Hej och välkomna! Välkomna alla små! Välkomna alla stora! Jag heter ... Mitt barn heter ...
Vad heter du? Vad heter ditt barn? (Gå laget runt.)

Arbeta med orden i sången

Att använda kroppen, peka och visa är bra för språkinläringen oavsett om man jobbar med nyanlända vuxna eller små barn:
Här finns det många nya ansikten (peka på ditt). Nya människor (peka på alla).
Nya vuxna och nya barn (peka på respektive). Vi är ett gäng. Vi sjunger tillsammans.

Tips på samtal vid fiket

- **Ny på jorden**
Vad heter ditt barn? Vad betyder namnet? Varför valde du namnet?
- **Ny med orden**
Brukar du sjunga med ditt barn? Vilka sånger eller ramsor gillar ni?
- **Ny som förälder**
Som ny förälder är det mycket som känns nytt. Hur tycker du att det är att vara ny som förälder? Vad kan vara jobbigt? Vad känns bra?
- **Vad är en familj?**
Vad är en familj för dig? (Visa gärna bilder på familjer i olika konstellationer.)
Mamma, pappa, barn? Pappa barn? Mamma, mamma barn?
Storfamilj? Social familj? Syskon?

TEMA 2: Väder och kläder

Sidan 8–9 Vad är det för väder i dag?

Sång: *Imse vimse spindel*

Inledning

Vad är det för väder i dag? Är det varmt, kallt, blåsigt eller regnar det? Skiner solen?

Arbeta med orden i sången

Peka på bilderna och visa rörelserna. Ge gärna liknande exempel:

Spindeln klättrar.

Jag klättrar uppför stegen.
Barnet klättrar upp i trädet.

Spindeln klättrar uppför **tråden**.

I sången står det "trä'n". Egentligen heter det tråden. Vad är en tråd?
Tråden är en del av spindelnätet.
En sytråd kan man sy med.

Regnet faller **ner**.

Solen stiger **upp**. (Visa vad som är "upp" och "ner".)

Tips på samtal vid fiket

- **Vilket väder tycker du om?**
Vi pratar mycket om vädret i vårt land. Så fort ljuset kommer vill många ut och sola näsan. Andra tycker mer om de kalla och mörka årstiderna. Vilket väder gillar du?
- **Kläder**
Det finns inget dåligt väder, bara dåliga kläder, brukar vi säga. Hur klär du ditt barn vid olika väder? Ta gärna med regnkläder och andra kläder efter väder och prata om vad plaggen heter och när man använder dem. Tipsa varandra om hur ni håller barnen lagom varma i olika väder.

Tips på aktiviteter

Kan du bjuda in någon som pratar om bra kläder för små barn?

TEMA 3: Kropp och knopp

Sidan 10–11 Vad gör dig glad?

Sång: *Klappa händerna*

Inledning

Mår ni bra?

I dag känner jag mig...

Arbeta med orden i sången

Visa rörelserna och förklara orden.

I sången står det: "Vi kan också glädja andra som på denna jorden vandra(r)."

Vad betyder det?

Tips på samtal vid fiket

- **Hur mår barnet?**
Barn är ofta både arga och ledsna. När blir barnen glada?
Vad tycker barnen om?
- **Kan du sova?**
När barnen är små kan vi vuxna få svårt att sova. Hur gör du för att vila/orka?
- **Hur mår du/vad gör dig glad?**
Vi gör det vi kan för att barnen ska må bra. Hur gör du för att må bra själv?
Har du bra råd till andra? Vad betyder "egentid"?
- **Att röra på kroppen**
När vi går, springer, hoppar, cyklar, spelar fotboll frigörs endorfiner – lyckohormoner som gör att vi mår bra. Vad tycker du om att göra? Har du bra tips till andra?

Tips på aktiviteter

- Barnvagnspromenader
- Barnvagnsgympa
- Finns det någon som kan prata om fysisk och psykisk hälsa för nyblivna föräldrar?

TEMA 4: Fika och äta tillsammans**Sidan 12–13 Ska vi fika?**

Ramsa: *Baka, baka liten kaka*

Inledning

Att fika är att vila, att ta en paus. Det är också ett sätt att vara tillsammans. Låt fikat vara en del av sångstunden. Kanske kan ni turas om att ta med fika?

Arbeta med orden i ramsan

Peka och visa på bilderna. "Rulla liten bulla" är ju ett uttryck som inte är språkligt korrekt. Förklara gärna och visa vad en bulle och en kringla är för dem som inte vet. Orden är generellt lite svåra här, men just den här ramsan kan man eventuellt köra precis innan fikat varje gång.

Tips på samtal vid fikat

Använder man den här ramsan innan fikastunden kanske man ändå väljer någon av de andra sångernas teman för prat. Men mat och fika är alltid lätt att prata om och samlas kring. Vill man göra en nyttig fika kan man så klart ta med frukt eller smörgås i stället för sötsaker eller bara välja att dricka te eller kaffe.

- **Barnmat**

Vad är bra mat för små barn?

- **Fika nyttigt**

Ibland vill man kanske baka något roligt med barnen. De flesta barn tycker om socker, men vi vet att för mycket socker inte är bra för oss. Hur kan vi göra nyttigare fika eller ett bra mellis för små barn?

Tips på aktiviteter

- Bjud in någon som pratar om bra barnmat.
- Alla som vill kan ta med sig fika eller favoritrecept.

TEMA 5: När barnet blir sjukt

Sidan 14–15 Dags att ringa doktorn?

Ramsa: *Fem små apor***Inledning**

Våra små barn blir sjuka. De trillar och slår sig. Det är lätt att bli orolig. Vad behöver vi vara oroliga för?

Arbeta med orden i ramsan

Förklara gärna att det heter "ramlade" och "vara". Att man säger på ett sätt i ramsan, men att man skriver på ett annat sätt. Att hytta är ett svårt ord som kan behöva förklaras.

Tips på samtal vid fiket

- När ska man gå till doktorn?
- När ska man inte gå till doktorn?
- Varför använder vi så lite antibiotika som möjligt i Sverige?
- Vad är viktigt att ha i husapoteket?

Råd när barnet blir sjukt

Apoteket har bra medicin mot feber. Några dagars feber är inte helt ovanligt. Om barnet blir piggt av medicinen kan man vara ganska lugn. Näsdroppar är klokt att ha hemma. Att dricka är alltid viktigt, speciellt vid magsjuka. Gör vätskeersättning så här: Blanda en liter vatten med sju teskedar socker och en halv tesked salt. Det måste bli rätt, så smaka alltid själv först!

Tips på aktiviteter

- Bjud gärna in BVC för samtal om barns hälsa.
- Ta med några bra böcker om barns hälsa.

TEMA 6: Lek och lär

Sidan 16–17: Lek och lär!

Sånger: *Sju dagar* och *Huvud, axlar, knän och tår*

Inledning

Det finns många ramsor som är till för att vi ska komma ihåg saker. Små barn lär sig prata med hjälp av tecken och kroppsspråk.

Arbeta med orden i sångerna

Gå långsamt igenom orden för dem som behöver.

Tips på samtal vid fiket

- Vilka lekar och ramsor och pyssel gillar du och ditt barn?
- Tycker du att det är viktigt att leka tillsammans med barnen?
- Har du tips på roliga ramsor och lekar?
- Poesi, rim och ramsor finns i alla kulturer. Översätt gärna en dikt eller en sång som du tycker om. Ta med den och berätta varför den betyder mycket för dig.

Tips på aktiviteter

Bjud in någon som kan prata kring barnaktiviteter som babysim, babymassage eller babyyoga.

TEMA 7: Sagor för små och stora barn

Sidan 18–19 Sagor och fantasier

Sång: *Tomten och haren*

Inledning

Vår fantasi hjälper oss att leva och att lösa problem i vardagen. I sagornas värld kan allt hända.

Arbeta med orden i sången

Här finns tydliga bilder till hjälp för att lära sig orden. Prata gärna om vad en tomte är för den som eventuellt inte vet. Jägaren syns inte i bild. Kanske måste du förklara vad en jägare gör.

Tips på samtal vid fiket

- Det finns massor av fantastiska sagoberättare. Astrid Lindgren är en av Sveriges mest kända barnboksförfattare. Hon skrev om busiga barn, barn som inte blev lyssnade på och om vuxna som inte förstod. Astrid Lindgren stod alltid på barnens sida. Hon kämpade för lagen som säger att ingen får slå barn i Sverige. Hennes tankar har påverkat oss på många sätt. Hur har hennes texter påverkat vår barnsyn i övrigt?
- Vilka andra författare har betytt mycket för vårt sätt att se på barn?
- Vilka sagor betyder mycket för dig? Vilka tycker du om och varför?

Tips på aktiviteter

- Ta med några favoritböcker och prata om dem.
- Bjud in någon från biblioteket som kan presentera bra barnlitteratur.
- Bjud in någon barnboksförfattare eller barnboksillustratör som berättar om sitt arbete.

TEMA 8: Barnsäkerhet

Sidan 20–21 Akta dig!

Sånger: *Lilla snigel* och *Prästens lilla kråka*

Inledning

Alla vill vi vara rädda om våra barn. I Sverige finns det många regler och lagar för att barn inte ska skada sig. Säkerhetsfrågor kan kännas jobbiga att prata om. Man vill inte gärna tänka på att ens barn kan skada sig. Avsluta gärna samtalet med något positivt.

Arbeta med orden i sången

Att "slinka hit och dit" är kanske inte självklara ord. Förklara vad det betyder. Snigeln är ju egentligen en snäcka på bilden, men nästan alla barn säger snigel när de ser en snäcka. Vad är skillnaden?

Tips på samtal vid fiket

Visa gärna Trafikverkets hemsida: www.trafikverket.se. Under fliken "Resa och trafik" i menyn hittar ni information om trafiksäkerhet. Om det inte finns internet i lokalen kan man inför träffen skriva ut särskilt viktiga sidor. Läs på och fundera tillsammans kring följande teman:

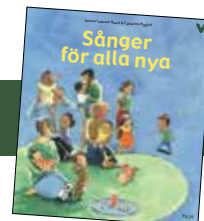
- Varför är säkerhetsbältet så viktigt?
- Vilka regler finns det kring bilbarnstolar?
- Vilka lagar gäller kring cykelhjälm?
- Vilka skador kan man få om man inte har hjälm?
- Hur får man skjutsa barn på cykeln?
- BVC brukar ha bra material om barnsäkerhet i hemmet.
Diskutera gärna vilka faror som finns i hemmiljön och vad man kan behöva tänka på.

Tips på aktiviteter

- BVC har material om barnsäkerhet i hemmet. Ta gärna med sådant material till träffen och gå igenom det tillsammans.
- Det finns flera organisationer som erbjuder säkerhetskurser.
- Ta med en förbandslåda och gå igenom innehållet.

TEMA 9: Utflykter i stad och skog

Sidan 22–23 Häng med på en utflykt!

Sång: *Hjulen på bussen*

Inledning

Att göra utflykter med små barn är ofta både härligt och jobbigt. Tycker du om att gå på museum eller vill du hellre gå i skogen? Hur gör man en lyckad utflykt?

Arbeta med orden i sången

Här finns det många bilder och rörelser som hjälper den som är ny med språket att förstå. Peka gärna på chauffören och förklara andra ord som kan vara lite svårare.

Tips på samtal vid fiket

- Tipsa varandra om bra utflyktsmål.
- Vad tar du med dig på en utflykt?
- Vagn eller bäarsele – vad funkar bäst för dig och ditt barn när ni ska på utflykt?
- Vad är allemansrätten?
- Varför är det viktigt att små barn får frisk luft?
- Vad betyder naturen för dig?

Tips på aktiviteter

Planera en utflykt tillsammans!

TEMA 10: Traditioner

Sidan 24–25 Dags att fira!

Sång: *Små grodorna*

Inledning

Det finns många traditioner. En del finns bara i den egna familjen. Andra saker firar nästan alla. Är det viktigt att fira? Vad betyder traditionerna för oss?

Arbeta med orden i sången

Förklara gärna att "hava" inte är ett ord vi använder i modern svenska, men att vi sjunger sången så. Passa på att skutta runt lite här. Det är ju faktiskt en – tradition!

Tips på samtal vid fiket

- Vilka högtider är viktiga för dig?
- Kan högtider vara jobbiga?
- Vilka traditioner vill du att dina barn ska få uppleva?
- Hur firar ni födelsedagar?
- Firar ni namnsdagar?
- Är det viktigt med barnkalas?
- Det finns många dagar när man kan fira olika saker, till exempel "Kanelbullens dag". Vilka dagar firar du?

Tips på aktiviteter

Umgås gärna i gruppen kring en gemensam högtid. Är det advent, nouruz, eller midsommar? Passa på att fira tillsammans!

TEMA 11: Barn och sömn

Sidan 26–27 God natt!

Sång: *Trollmors vagsång*

Inledning

Sömn är ett ständigt återkommande problem för de allra flesta nyblivna föräldrar. Sover barnen? Hur får man dem att sova?

Arbeta med orden i sången

Förklara vad ett troll är för den som inte vet.

Tips på samtal vid fiket

- Vilken är din favoritvagsång? Det finns massor av vagsånger på olika språk. Dela gärna med er! Kan ni lära er att sjunga en vagsång på ett annat språk?
- Hur gör ni för att få barnen att somna?
- Var sover barnet?
- Hur gör du för att få tillräckligt mycket sömn själv?

Tips på aktiviteter

- Bjud gärna in BVC som brukar ha goda råd om barn och sömn.
- En del barn vill bli burna för att somna. Hur sparar man sin rygg? Många barn trivs och sover gott i sjalar och bärselar. Kanske kan ni titta på och tipsa varandra om olika modeller.

TEMA 12: Vänskap och relationer

Sidan 28–29 Hej och tack!

Sång: *Vad vore världen utan dig?*

Inledning

Den sista sången handlar om oss här i gruppen. Vad har det betytt för er att vara tillsammans på de här sångstunderna?

Arbeta med orden i sången

Vad betyder: Vad "vore...?"

Tips på samtal vid fiket

- **Skriv förslag på frågor ni själva vill diskutera i gruppen.**
(Eventuellt kan frågorna läggas anonymt i en burk och så kan ledaren dra en fråga.)
- **Utvärdera**
Vad har den här sångstunden betytt för dig?
Vad har ni lärt av varandra?
Vad har varit bäst?
Vad kan bli bättre?
Ge gärna tips på bra aktiviteter som kan kopplas till sångstunderna.

Tips på aktiviteter

- Intervjua varandra. Våga fråga om saker ni är nyfikna på!
- Ge förslag på mötesplatser där ni kan ses igen, till exempel biblioteket, simhallen (kanske på en kurs i babysim), museer, lekplatser eller andra favoritställen där det fungerar bra att ses med barn.

